

2011. OKTÓBER 18. KEDD

JEREMIÁS PRÓFÉTA KÖNYVE 37

DR. BALLA IBOLYA

Jeremiás válasza a király követének

^{37,1}Konjáhu, Jójákim fia helyett Cidkijjá, Jósiás fia lett a király, akit Nebukadneccar, Babilónia királya tett Júdának a királyává. ^{37,2}Nem hallgatott sem ő, sem udvari emberei, sem az ország népe az Úr beszédére, amelyet Jeremiás próféta által jelentett ki. ^{37,3}Egyszer elküldte Cidkijjá király Júkalt, Selemjá fiát és Cefanjá papot, Maaszéjá fiát Jeremiás prófétahoz ezzel az üzenettel: Imádkozz értünk Istenünkhöz, az Úrhoz! ^{37,4}Jeremiás szabadon járt-kelt a nép között, mert még nem vetették börtönbe. ^{37,5}Akkor vonult ki a fáraó hadserege Egyiptomból. A Jeruzsálemet ostromló káldeusok pedig, hallva ennek hírért, elvonultak Jeruzsálem alól. ^{37,6}Így szólt az Úr igéje Jeremiás prófétahoz: ^{37,7}Ezt mondja az Úr, Izrael Istene: Júda királyának, aki hozzám küldött titeket, hogy megkérdezzetek, mondjátok meg, hogy a fáraó hadserege, amely segítségetekre jött, visszatér országába, Egyiptomba. ^{37,8}A káldeusok pedig újból ostrom alá veszik ezt a várost, elfoglalják és fölperzselik. ^{37,9}Ezt mondja az Úr: Ne áltassátok magatokat azzal, hogy majd elvonulnak innen a káldeusok, mert nem fognak elvonulni! ^{37,10}Ha megvernétek is az ellenetek harcoló káldeusok egész hadseregét, úgyhogy csak sebesültek maradnának belőle, még ezek is fölkelnének sátrukból, és fölperzselnék ezt a várost.

Jeremiást fogságba vetik

^{37,11}Amikor elvonult a káldeusok hadserege Jeruzsálem alól a fáraó hadserege miatt, ^{37,12}Jeremiás el akart menni Jeruzsálemből Benjámín földjére, hogy átvegye birtokát rokonai körében. ^{37,13}De a Benjáminkapunál elfogta Jeremiás prófétát az órség parancsnoka, név szerint Jirijjá, Selemjá fia, Hananjá unokája, és azt mondta: Te a káldeusokhoz akarsz átszökni. ^{37,14}Jeremiás azonban azt felelte: Hazugság! Nem akarok a káldeusokhoz átszökni! De Jirijjá nem hallgatott rá, hanem letartóztatta Jeremiást, és a vezetők elé vitte. ^{37,15}A vezetők felháborodtak, megverték Jeremiást, és börtönbe vetették Jónátán kancellár házában, mert azt használták fogháznak. ^{37,16}Így került Jeremiás a tömlöcbe, egy föld alatti üregbe. Ott kellett maradnia Jeremiásnak sokáig

A király megmenti a prófétát

^{37,17}Cidkijjá király azonban érte küldött, kihozatta, és a palotájában titokban megkérdezte tőle a király: Van-e mondanivalója az Úrnak? Jeremiás ezt felelte: Van! - és hozzátette: A babilóniai király kezébe kerülsz! ^{37,18}Majd ezt kérdezte Jeremiás Cidkijjá királytól: Mit vétettem ellened, udvari embereid és a nép ellen, hogy fogházba vetettetek engem? ^{37,19}Hol vannak prófétáitok, akik azt prófétálták nektek, hogy nem jön el Babilónia királya ellenetek és az ország ellen?! ^{37,20}Most azért, uram király, hallgass meg, és jusson eléd könyörgésem: Ne vitess vissza Jónátán kancellár házába, ne kelljen ott meghalnom! ^{37,21}Cidkijjá király ezért azt parancsolta, hogy a börtön udvarán legyen felügyelet alatt Jeremiás, és adjanak neki naponként egy kenyert a pékek utcájából, amíg csak el nem fogy a kenyér a városban. Így maradhatott Jeremiás a börtön udvarában.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Cidkijjának, a Jeruzsálem elestét megelőző időszak utolsó királyának az uralkodása idején történtek azok, amelyekről ebben a fejezetben olvasunk. Jójákin – rövid uralkodásának végén – a nép és a vezetők egy részével már fogságba

hurcoltatott Babilonba, s ezt követi Cidkijjának királlyá való kinevezése Nebukadneccár által. Ta-

lán az ő személyéhez Jeremiás nagy reményeket fűzött, de csalódnia kellett. Cidkijjá gyenge jelleme rányomta a bélyegét arra az időszakra, amikor uralkodott. Ha nem is volt nyíltan ellenséges Jeremiás iránt, mint elődje, Jójákim, mégsem tette azt, amit jónak lát az Úr. Hintapolitikát folytatott, hiszen akkor, amikor Jeruzsálem ostroma enyhült az egyiptomi sereg közeledése miatt (Kr.e. 588), kész volt arra, hogy lerázza magáról a babiloni igát.

Cidkijjá uralkodásától kezdve – ahogyan a korábbi királyok idejében is – Jeremiás következetesen felszólította Júda népét arra, hogy ne harcoljon a Babiloni Birodalom ellen, mert az annak való engedelmség, megadás Isten akarata. Ez azonban Cidkijjánál is süket fülekre talált. Jól mutatja ezt az, amikor a prófétát Istenhez való imádkozásra kéri (Jer 37,3). Nem alázatos imáról van itt szó, hiszen a háttérben a helyzet látszólagos javulása, az egyiptomiak közeledése áll, hanem arról, hogy emberi hatalmak segítségével reménykedik a király, emberi fordulatban. Erre azonban csak egy válasz lehetséges. Valószínűleg a Jeremiásnak az egyiptomiak sorsáról (37,6–8) és a káldeusok visszatéréséről (37,9–10) szóló próféciája után helyezhető el időben Jeruzsálem népének az a tette, amikor visszakényszerítette szolgaságba a korábban elbocsátott rabszolgákat és rabszolganőket (Jer 34,8–22). Látható, hogy a király hintapolitikája, s a nép és a vezetők viselkedése összhangban van: mindkettőből hiányzik az állhatatosság, s annak belátása, hogy az összeomlás szélén állva nem saját helyzetük mentegetésével kellene törődni, hanem Isten akaratát követni, s valódi irgalmasságot gyakorolni.

Ezután következik időrendben az, amikor Jeremiás, szintén az ostrom enyhülését kihasználva elindul Benjámín földjére, valószínűleg szülővárosába, Anátótba, családi ügyben, ami azt mutatja, hogy ebben az időszakban szabadon járhatott-kelhetett. Ez a családi ügy minden bizonnyal azonosítható azzal a földvásárlással, amelyre később kerül sor, akkor, amikor a próféta már börtönben van (Jer 32,1–15). Az őrség parancsnokának vádja Jeremiást illetően (37,13) már azért sem lehetett igaz, mert ekkor a káldeusok ideiglenesen az egyiptomiakkal harcoltak, tehát hozzájuk csatlakozni nehéz lett volna.

Cidkijjának az az újbóli próbálkozása, hogy Isten üzenete felől érdeklődjön Jeremiáson keresztül, ismét nem mutat erős jellemet, nyíltságot (lásd fent, 37,3). Itt még azt is látjuk, hogy a király titokban kérdezősködik tőle: בַּסֵּתֶר (37,17). A szó rejtekhelyet, titokzatosságot is jelent. A titokban való találkozásra egyrészt azért volt szükség, mert a király félté azon vezetők véleményét, akik Jeremiást nyíltan ellenségként kezelték és életére törtek volna, másrészt talán azért is, mert Cidkijjá azt remélte, talán négyszemközt a prófétának kedvezőbb üzenete lesz számára. Isten üzenetét azonban semmilyen körülmény nem befolyásolhatja: itt is, mint korábban is a próféta csak egyféleképpen szólhat, hiszen nem a saját gondolatait hirdeti. Saját magára nézve csak annyi kérése van,

hogy körülményeit enyhítsék (37,20). Ez azonban nem változtat azon a bátorságon, amellyel kiállt mindvégig. Cidkijjá is következetes a maga következetlenségében, hiszen a prófétára is hallgat, amikor megengedi, hogy a börtön udvarába kerüljön. Egyszerre fél a vezetőktől, s attól, hogy a prófétát ne segítse. Ez azonban inkább passzív, mint aktív segítség. Bátorsága viszont arra nincs, hogy feltétel nélkül befogadja azt, amit Jeremiás hirdet.

Textus: Jer 37,1–10

Ha Jójákimot hívhatjuk hintapolitikusnak, aki az utolsó percig is próbált boldogulni két nagyhatalom között, mentegezni saját helyzetét, akkor Cidkijjáról ez még inkább elmondható. Ő nemcsak két nagyhatalom szorításában élt, hanem egy másfajta dilemmában is. Egyrészt nem akarta elveszíteni azon vezetők kegyét, támogatását, akik a Babilonnal szembeni ellenállást sürgették, másrészt félt attól, hogy Jeremiást végleg elhallgattassa. Talán titokban hitt abban, hogy mindaz, amit Jeremiás hirdet, pontosan be fog teljesedni, hiszen ekkor már fogságba hurcolták Jeruzsálem népének, vezetőinek egy részét, de hiányzott belőle az az erkölcsi tartás, bátorság, amellyel nyíltan ki mert volna állni a próféta mellett, vagy meg mert volna megalázkodni Isten akarata előtt és a vezetőkkel és a néppel együtt neki engedelmeskedni. Holott ez lett volna a kötelessége kezdettől fogva: Isten megbocsátását keresni, s a népet a tévelygéséből jó útra vezetni. Jósiáshoz képest viselkedése nagy csalódás lehetett Jeremiás próféta számára. A későbbiekben olvassuk, hogy volt, amikor csak titokban mert tanácsot kérni Jeremiástól (Jer 37,17), félve a vezetőktől, s inkább csak passzívan, mint aktívan segítette a prófétát.

Cidkijjá, kihasználva azt, hogy babiloniak egy időre felhagytak Jeruzsálem ostromával, arra kéri Jeremiást, imádkozzon a népért Istenhez. Itt azonban többet láthatunk, mint alázatos könyörgésre való kérést. A király reménykedik abban, hogy mégis kap emberi segítséget, még ekkor is emberi hatalmakba veti reményét. Sok-sok jövendölés sem volt elég arra, hogy megmutassa neki, csak Istenben lehet bízni. A próféta állhatatossága szembeállítható ezzel a viselkedéssel. Ha voltak is vívódásai, ha nehezen is viselte a börtönt, s kérte a körülmények javítását, nem hagyta ott a várost. Megmaradt küldetésében, bátran, hiszen bátorság kellett ahhoz, hogy szemtől szemben a királynak olyan jövendöléseket tolmácsoljon, amelyek pusztulásról szólnak, vereségről, de ahhoz is, hogy bevárja a városlakókkal együtt a félelmetes babiloni sereget. Ő nem a menekülés útjára tekintett, nem emberi hatalmakra, hanem Istenre, s az ő hatalmasságára. Tudta, az egyedül járható út az, ha mindent Isten kezébe helyez, ellentétben Cidkijjával, aki ezt nem látta, vagy nem akarta látni.

Az ítéletet nem lehet elkerülni, Isten tervét nem lehet megváltoztatni. Egyiptomban nem szabad bízni, hiszen sorsa, ahogyan Júda sorsa is megpecsételődött. Babilon Isten büntetésének eszköze, még akkor is, amikor ez ideig-óráig nem így tűnik, még akkor is, ha úgy látszik, van más út, mint Isten útja, van emberi hatalom, amely megmenthet, s még akkor is, ha úgy tűnik, Isten nem Ura a történelemnek és az eseményeknek.

Isten mindig Ura a történelemnek, ezért nem szabad csak a láthatókra tekinteni. Nem vessük bizodalunkat olyan emberi hatalmakba, amelyek jönnek-mennek, ma vannak, holnap nincsenek. Jövőnket mindig alázattal, egyedül az ő kezébe helyezzük, állhatatosan, s következetesen, s merjük tetteinkért a felelősséget vállalni még akkor is, amikor azok nem népszerűek az emberek előtt. Mi nem az embereknek, hanem Istennek tartozunk számadással tetteinkért, nemcsak földi boldogulásunk, de örök életünk is tőle függ.